
Revisionsrapport

Granskning av årsredovisning 2010

Ljusdals kommun

Lena Sörell,
Godkänd revisor
Pär Månsson,
Auktoriserad revisor &
Certifierad kommunal
revisor

April 2011

2011-04-10

Lena Sörell
Godkänd revisor

Pär Månsson
Auktoriserad och
Certifierad kommunal revisor

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	1
2	Inledning	2
2.1	Bakgrund	2
2.2	Revisionsfråga och metod	2
3	Granskningsresultat	4
3.1	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	4
3.1.1	Förvaltningsberättelse	4
3.1.1.1	Översikt över utvecklingen av verksamheten	4
3.1.1.2	Investeringsredovisning	5
3.1.1.3	Driftredovisning	5
3.1.2	Balanskrav	7
3.1.3	God ekonomisk hushållning	7
3.1.3.1	Finansiella mål	7
3.1.3.2	Mål för verksamheten	7
3.1.4	Nämndernas redovisning av sitt uppdrag	7
3.2	Rättvisande räkenskaper	7
3.2.1	Resultaträkning	7
3.2.2	Balansräkning	8
3.2.3	Kassaflödesanalys	9
3.2.4	Sammanställd redovisning	10
3.2.5	Redogörelse för tillämpade redovisningsprinciper	10

1 Sammanfattning

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentlighet redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Vi bedömer vidare att årsredovisningen i allt väsentligt uppfyller kraven på rättvisande räkenskaper och är upprättad enligt god redovisningssed.

Årets resultat för koncernen uppgår till 49,1 Mkr före skatt. Soliditeten i koncernen är 34 %.

Kommunen har på ett positivt sätt under året arbetat med den ekonomiska situationen. Årets resultat för kommunen uppgår till 34,7 Mkr. Kommunen klarar balanskravet. Nämndernas nettoavvikelse mot budget uppgår till 14,8 Mkr. Omsorgsnämnden redovisar ett överskott om 6,2 Mkr, samhällsbyggnadsnämnden redovisar ett överskott om 6,0 samt barn- och utbildningsnämnden redovisar ett överskott om 4,6 Mkr.

Vi bedömer att kommunen uppfyller de två finansiella mål enligt god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om. För det övergripande verksamhetsmål som fullmäktige antagit, bedömer vi vidare att med befolkningsutvecklingen som mått på attraktiviteten, uppfyller inte kommunen för 2010 målet att Ljusdals skall bli Hälsinglands attraktivaste kommun med en positiv befolkningsutveckling. Dock har kommunen ett positivt flyttningsnetto.

Kommunen behöver även ta hänsyn till många pensionsavgångar inom den närmaste tioårsperioden.

Den kommunala redovisningen och utformningen av årsredovisningshandlingen styrs i allt högre grad av rekommendationer från normgivande organ. I vår granskning har en översiktlig genomgång skett av tillämpade redovisningsprinciper och följsamheten mot aktuella rekommendationer. Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt lämnar information om tillämpade redovisningsprinciper och tilläggsupplysningar i tillräcklig omfattning.

2 Inledning

2.1 Bakgrund

I den Kommunala redovisningslagen (KRL) regleras externredovisningen för kommuner och landsting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning (RKR) och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är kommunstyrelsen som enligt Kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

När det gäller nämndernas redovisning, skall den enligt Kommunallagen utformas på det sätt som fullmäktige bestämmer.

2.2 Revisionsfråga och metod

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med den Kommunal redovisningslagen (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt Kommunallagen (9:9a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen? Med verksamhetens utfall avses utfallet i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar.
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Har balanskravet uppfyllts och hanteras eventuella underskott i enlighet med balanskravets regler?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande? Med rättvisande avses följsamhet mot lag, rekommendationer och god redovisningssed.

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys

- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om.

Vidare har vi också inom ramen för granskningen av årsredovisningen bedömt nämndernas redovisningar av hur de fullgjort sitt uppdrag från fullmäktige.

Granskningen har utförts enligt god revisionsred. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning därför inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda felaktigheter kan förekomma.

3 Granskningsresultat

3.1 Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1 Förvaltningsberättelse

3.1.1.1 Översikt över utvecklingen av verksamheten

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att förvaltningsberättelsens översikt och upplysningar i all väsentlighet överensstämmer med kraven i KRL.

Analys och rättvisande bedömning av ekonomi och ställning. Analysen av årets resultat och den ekonomiska ställningen ger en rättvisande bild. Förvaltningsberättelsen innehåller bl.a. ett avsnitt om god ekonomisk hushållning, balanskravredovisning, måluppföljning av de finansiella målen och en ekonomisk översikt med huvudsakliga orsaker till de mest betydelsefulla budgetavvikelserna. Enligt kapitel 4 § 3 KRL skall förvaltningsberättelsen innehålla en redovisning om hur utfallet förhåller sig till den budget som fastställts för den löpande verksamheten.

Förvaltningsberättelsen innehåller även kommentarer om koncernens resultat, verksamhet under året, nyckeltal och viktiga framtidsfrågor. Kommunkoncernen redovisar ett positivt resultat om 49,1 Mkr före skatt. Nämndernas nettoavvikelse mot budget uppgår till 14,8 Mkr. För kommunens större bolag visar AB Ljusdals Energiföretag koncern ett överskott om 12,4 Mkr, AB Ljusdalshem ett överskott om 2,9 Mkr, Ljusdals servicehus ger ett överskott om 1,6 Mkr och Stiftelsen Närlyjus redovisar ett underskott om 0,1 Mkr.

Händelser av väsentlig betydelse. Av förvaltningsberättelsen framgår väsentliga händelser som inträffat under räkenskapsåret

Förväntad utveckling. I förvaltningsberättelsen görs en sammanfattande utblick mot framtiden under rubriken "Framtid" Varje nämnd har också på samma sätt i sin verksamhetsberättelse beskrivit och analyserat viktiga framtidsfrågor/scenarior. Verksamheterna har anpassat kostnaderna till de ekonomiska förutsättningar som gällt vilket man anser ger förutsättningarna för att även i framtiden klara en ekonomi i balans.

Väsentliga personalförhållanden. Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas i enlighet med KRL 4:1 a, d v s frånvaron specificeras på total sjukfrånvarotid, män och kvinnor samt är åldersindelad. I övrigt lämnar den personalekonomiska redovisningen ett flertal uppgifter om personalen i form av diagram och verbal information. Åldersfördelningen inom kommunen visar att kommunen har många pensionsavgångar inom de närmaste åren, 535 medarbetare

av kommunens totalt 1734 anställda kommer att gå i pension tom 2018. Positivt är att sjukfrånvaro även i år minskat från 6,2 % till 6,0 %, och minskningen gäller framförallt långtidssjukskrivningar.

Obligatorisk information enligt KRL och RKR:s rekommendationer

I förvaltningsberättelsen redovisas upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelser i enlighet med RKR 7.1. Förvaltningsberättelsen omfattar en beskrivning av den samlade kommunala verksamhetens organisation och särskilda upplysningar om ekonomi och verksamhet i koncernföretagen i enlighet med RKR 8.2.

Andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten. Kommunens förväntade utveckling kommenteras med att kommunen behöver ha en positiv befolkningsutveckling, att det krävs fortsatt positiva resultat för att klara framtida investeringar och framtida utbetalningar av den pensionskulda som ligger som ansvarsförbindelse och som intjänats före 1998. Under 2011 och framåt kommer kommunen fortsätta att arbeta med att skapa ett mer attraktivt Ljusdal.

Vi menar att det är en stor utmaning för kommunen att parallellt med effektiviseringar och besparingar samtidigt leva upp till de av kommunfullmäktige fastställda målen.

3.1.1.2 Investeringsredovisning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att investeringsredovisningen i all väsentlighet ger en rättvisande bild av årets investeringar.

Årets investeringar uppgår till 38,6 Mkr. Större investeringar utgörs av fortsatt ombyggnation av Slottebacken 4,9 Mkr, Investering i sopbil renhållningen 1,6 Mkr samt förbättring av Hybovägen med 1,2 Mkr. Den största avvikelserna avseende investeringar avser Samhällsbyggnadsnämnden där avvikelserna uppgår till 28,0 Mkr. Detta beror dels att Östernäs projektet blev uppskjutet samt att investering i Biosteg VA/ avloppsrening i Järvsö har pga. beslut från myndighet skjutits upp till kommande år, budgeterat belopp om 13 Mkr.

I investeringsredovisningen tar man även med en avsättning till pensionsmedel om 5 Mkr som investering vilket det gjordes med motsvarande belopp föregående år.

Investeringar, Mkr	2007	2008	2009	2010	Summa
Nettoinvestering	57,9	71,9	63,7	38,6	232,1
Avskrivningar	34,2	37,2	39,9	41,4	152,7

3.1.1.3 Driftredovisning

Bedömning och iakttagelser

Driftredovisningen i årsredovisningen redovisar utfallet per verksamhetsområde. Jämförelse sker med budget och utfall samt mot prognos. Vi bedömer att

driftredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av hur utfallet förhåller sig till fullmäktiges budget.

I nedanstående tabell visas nettokostnaden för 2010 per nämnd jämfört med budget. Årets resultat för koncernen uppgår till 49,1 Mkr före skatt. Soliditeten i koncernen är 34 %.

Kommunen har på ett positivt sätt under året arbetat med den ekonomiska situationen. Årets resultat för kommunen uppgår till 34,7 Mkr. Kommunen klarar balanskravet. Nämndernas nettoavvikelse mot budget uppgår till 14,8 Mkr. Omsorgsnämnden redovisar ett överskott om 6,2 Mkr, samhällsbyggnadsnämnden redovisar ett överskott om 6,0 samt barn- och utbildningsnämnden redovisar ett överskott om 4,6 Mkr.

Vi bedömer att kommunen uppfyller de två finansiella mål enligt god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om. För det övergripande verksamhetsmål som fullmäktige antagit, bedömer vi vidare att med befolkningsutvecklingen som mått på attraktiviteten, uppfyller inte kommunen för 2010 målet att Ljusdals skall bli Hälsinglands attraktivaste kommun med en positiv befolkningsutveckling.

Kommunen behöver även ta hänsyn till många pensionsavgångar inom den närmaste tioårsperioden.

I nedanstående tabell visas nettokostnaden för 2010 per nämnd jämfört med budget och den prognos som upprättades i delårsrapporten per sista juni:

Driftredovisning per nämnd,				
nettokostnad tkr	Budget	Utfall	+/- fr. prognos	Budget-avvikelse
Kommunfullmäktige	1 211	1 368	-243	-157
Revision	925	919	6	6
Kommunstyrelse	82 138	86 118	-944	-3 980
Barn- och Utbildningsnämnd	399 595	394 992	-4 433	4 603
Bygg-, miljö och räddningsnämnd	20 417	18 245	972	2 172
Omsorgsnämnden	393 741	387 530	-6 619	6 211
Samhällsbyggnadsnämnden	54 746	48 768	5 448	5 978
Överförmyndarnämnd	475	659	-359	-184
Valnämnd	300	161	509	139
Summa nämnderna	953 548	938 760	-5 663	14 788

Den samlade avvikelsen mot budget uppgår till 14,8 Mkr vid årets slut. Jämfört med prognosen från delårsrapporten så blev det en negativ avvikelse med -5,7 Mkr.

Den enskilt största avvikelsen avser omsorgsnämnden som i samband med bromspaketet inte har tagit in vikarier i samma utsträckning och inte återanställt personal vid pensionsavgångar vilket har gjort att nämndens resultat har blivit mer positivt än vad som budgeterats.

3.1.2 Balanskrav

Bedömning och iakttagelser

Vi instämmer i kommunens bedömning av att balanskravet har uppfyllts.

3.1.3 God ekonomisk hushållning

Bedömning och iakttagelser

3.1.3.1 Finansiella mål

I årsredovisningen görs en överskådlig avstämning mot kommunens finansiella mål som fastställts i budget 2010.

Vi bedömer att kommunen uppfyller de två finansiella mål enligt god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om dvs, att resultatet 2010 ska vara positivt och att samtliga investeringar i skattefinansierade verksamheter självfinansieras.

3.1.3.2 Mål för verksamheten

Det övergripande verksamhetsmålet att kommunen ska ha en positiv befolkningsutveckling uppfylls inte 2010, dock har kommunen ett positivt flyttningsnetto.

3.1.4 Nämndernas redovisning av sitt uppdrag

Av KL 3:15 framgår att nämnderna ska redovisa till fullmäktige hur de fullgjort sina uppdrag, samt att fullmäktige beslutar om omfattningen av redovisningen och formerna för den.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att nämndernas redovisningar redovisar utfallet av årets verksamhet.

3.2 Rättvisande räkenskaper

3.2.1 Resultaträkning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att resultaträkningen uppfyller KRL:s krav och i övrigt är upprättad i enlighet med god redovisningssed.

Vi bedömer att resultaträkningen ger en i allt väsentligt rättvisande bild av årets resultat.

Nedan redovisas resultaträkningens utfall jämfört med föregående år:

Resultaträkning 2010	Utfall	Utfall	Ökn/ Minskn.
	2009	2010	%
Verksamhetens intäkter	234,0	241,9	3,4 %
Verksamhetens kostnader	-1 117,8	-1 136,0	1,6 %
Avskrivningar	-39,9	-41,4	3,8 %
Verksamhetens nettokostnader	-923,7	-935,6	1,3 %
Skatteintäkter	654,3	658,0	0,6 %
Generella statsbidrag	285,2	311,7	9,3 %
<i>Summa skatter och statsbidrag</i>	<i>939,5</i>	<i>969,7</i>	<i>1,7 %</i>
Finansnetto	-2,2	0,6	
Årets resultat	13,6	34,7	155,1%

Resultatet 2010 är 21 Mkr bättre än 2009. I samband med att kommunen fattade beslut om att införa bromspaket under 2009 fick nämnderna se över sina verksamheter för att kunna spara in där det behövdes och det arbetet har gett resultat. Nämndernas nettoavvikelse mot budget uppgår till 14,8 Mkr. Alla nämnder, utom tre, visar en positiv budgetavvikelse. I kronor har omsorgsnämnden det största överskottet. Verksamhetens nettokostnader ökade med 11,9 Mkr under året samtidigt som skatteintäkter och statsbidrag ökade med 30,2 Mkr. Sett till den procentuella förändringen av nettokostnaden från 2009 så uppgår den till 1,3 % vilket får betraktas som lågt. Ljusdal påverkas, liksom övriga kommuner, av den försämrade skatteunderlagsutvecklingen i lågkonjunktursens spår och ökningen av skatter och generella statsbidrag uppgår till 1,7 % från 2009. I jämförelse med den prognos som gjordes i delårsbokslutet per sista juni är resultatet dock nästan 12,9 Mkr bättre i bokslutet än i prognosen. Den stora skillnaden ligger i att verksamhetens nettokostnad är 15,4 Mkr lägre och att utfallet av skatter och statsbidrag blev 4,2 Mkr mindre än i de senaste prognoserna över skatteunderlagets utveckling. Finansnettot är dock 1,6 Mkr bättre än i prognosen från delårsrapporten.

3.2.2 Balansräkning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att balansräkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av tillgångar, avsättning, skulder och eget kapital.

Balansräkningen är uppställd enligt KRL, förutom att man inte delar upp byggnader och inventarier var för sig och omfattar tillräckliga noter. Bilagor och specifikationer finns i tillräcklig omfattning.

Vår bedömning är att tillgångarna, avsättningarna och skulderna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade och har värderats enligt principerna i KRL.

Ljusdals kommun har i sitt årsbokslut skrivit ner anläggningstillgångar med 21,7 Mkr. Fastigheter som används för kommunal ”produktion” skall/kan skrivas ner om fastighetens användning ändras och ingen kommunal produktion sker, t ex en skola som inte används. I kommunen har avgränsade ytor inom utvecklingscentrum vid Slottegymnasiet skrivits ner om 7,4 Mkr proportionerligt till yta med hänvisning till att ingen verksamhet förekommer. En nedskrivning skall återföras om skälen för den inte föreligger.

Nedskrivning har skett av delar inom VA och renhållning som inte överläts till de nybildade bolagen från och med 1 januari 2011 och det avser bland annat två överdimensionerade vattenledningar till Valla och Bränta om 3,7 Mkr som baserades på politiska beslut i samband med att de togs i drift samt mindre investeringar om 1,3 Mkr tillsammans. Ändrade avskrivningsplaner med hänsyn till verklig förslitning har skett och där har kylanläggningen vid IP justerats ner från 20 år till 10 år vilket medfört en nedskrivning om 5 Mkr samt IT-investeringar som justerats från 5 år till 3 år vilket innebär en nedskrivning om 2 Mkr.

På tillgångssidan minskar anläggningstillgångarna med 19,5 Mkr. Omsättningstillgångarna ökar med 16,2 Mkr. Kassa och bank minskade med 35,8 Mkr jämfört med föregående år men istället så ökade kortfristiga placeringar med 35,0 vilket innebär att likvida medel i stort sett är oförändrade.

Avsättningarna för pensioner inklusive löneskatt är i stort sett oförändrat, endast 0,9 Mkr i ökning. Det kan bero på att Ljusdals Kommun har bytt pensionsbolag från SPP till KPA. I samband med detta så har man inte fått någon ny omräkning av pensionsskulden från KPA utan kommunen har utgått från den prognos som SPP gjort tidigare. Risk finns för att pensionsskulden kommer att öka kommande år när KPA utför sina egna beräkningar. Ljusdals kommun bör se till att beställa omräkning av sin pensionsskuld i god tid inför delårs- respektive årsbokslut under 2011.

Långfristiga skulder har minskat med 22,7 Mkr dels genom amortering dels genom att lån lösts med 23,7 Mkr samt att den kortfristiga amorteringen minskar med 1,0 Mkr. De kortfristiga skulderna minskar med drygt 48,8 Mkr.

3.2.3 Kassaflödesanalys

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att kassaflödesanalysen redovisar kommunens finansiering och investeringar.

Vi bedömer även att posterna i kassaflödesanalysen överensstämmer med övriga delar av årsredovisningen.

3.2.4 Sammanställd redovisning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att upprättad sammanställd redovisning i allt väsentligt ger en rättvisande bild av den totala kommunala verksamheten.

Vid eliminering av koncerninterna resultat- och balansposter har bolagens redovisning utgjort grunden. Vi bedömer att elimineringarna i allt väsentligt är riktiga.

Det sammanställda resultatet kan härledas enligt följande samt att de elimineringar som gjorts har lagts på en egen rad (belopp Mkr):

Resultat sammanställd redovisning	2009	2010
Ljusdals kommun	13,6	34,6
Ljusdals Energiföretag AB	7,3	12,4
Ljusdalshem AB	-0,9	2,9
Ljusdals Servicehus AB	3,0	1,6
Stiftelsen Närljus	0,7	-0,1
Stiftelsen Stenegård	0	0
Justeringar vid eliminering	4,1	-2,3
Summa	27,8	49,1

3.2.5 Redogörelse för tillämpade redovisningsprinciper

Den kommunala redovisningen och utformningen av årsredovisningshandlingen styrs i hög grad av lagstiftning och rekommendationer från normgivande organ. I vår granskning har en översiktlig genomgång skett av tillämpade redovisningsprinciper och följsamheten mot aktuella rekommendationer.

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt lämnar information om tillämpade redovisningsprinciper och lämnar tilläggsupplysningar i tillräcklig omfattning.